№ 35 Narwas 30 augustil 1897. 11 aastakäik.

„Wirmalise" hind.

Aastas postiga 3 rubla, postita 2 rubla 50 kop. Pooles aastas postiga 1 rubla 50 kop, postita 1 rubla 25 kop.

Üksik nummer maksab 6 kop.

Kes 10 lehte tellib, saab ühe ilma hinnata ehk 10 protsenti lehe hinnast.

Ilmub üks kord nädalas, igal laupäewal.

Kuulutuste korpusrida ehk selle ruum maksab 5 k.

Wirmaline

Toimetuse adresse:
Eesti keeli: Wirmalise toimetusele Narwas.
Wene keeli: Въ редакцію «Вирмалине» въ г. Нарву.

Wirmalise kontor
Narwas, Westerwalli uulitsas Pertischkina majas.

Abi-kontorid:
Tallinnas, Suure Karjawi u. № 461.
Jurjewis, Kauba uul. № 3.
Rakweres, kaupmees Holmi juures.
Wiljandis, Leokese raamatu kaupluses.
Pärnus, Treimanni raamatu kaupluses.
Sindi kalewi wabrikus, wõtab tellimisi wastu J. Kesser, **Laatres**, Lossmann.

Haapsalus. A Koppel. **Walgas**. Hiobi raamatu kaupluses.

Oksjon.

1. septembril, kell 10 hommiku Narwas liues Petrowskis, Warese majas saab enampakumise teel Joosep Nilbahi liikuw warandus õmbluse-masin ja laud ära müüdud. Pakkumine algab 52 rbl. pääle.

Rakwere-Paide 1 jaoskonna kohtu pristaw.

Põllutöölik haridus meie riigis.

Põllumajanduslise hariduse edenemise üle meie riigis wiimase aasta jooksul (1896—1897) awaldab Saksa keeline „St. Pet. Ztg" üks oma kaastöölise sulest järgmise ülewaate:

Ainus kõrgem põllutöölik õpeasutus on Kiamaani Moskwa põllumajanduslik institut, mille kolmel kursusel 145 õpilast studeeriwad. Paljud neist oliwad juba enne instituti astumist mõnes teises kõrgemas õpeasutuses kursuse läbi teinud.—Et üliwäga soowitaw on, ka mõnes teises riigijaos kõrgemat põllumajanduslist õpeasutust awada, siis plaanis ministerium säherdune õpekoha asutamist riigi lõuna-serwas.— Keskpõllutöökoolide arw ei rohkenenud mööda läinud aastal ka mitte, aga nõuu oli, kahte seesugust õpekohta Kaukasias, Pjatigorski ja T.-lisi linnades, awada, kuna Bogorodizki kesk-põllutöökoolile (Tuula kuberm.) uut koolimaja hakati ehitama, mis aga weel walmis pole.

Mis alamatesse põllutöökoolidesse puutub, siis on nende arw mööda läinud aastal 15 wõrra suurenenud, mille hulgast 2 piimatalituse ja 5 alapidamise õppimiseks on määratud. Üks neist uutest piimatalituse koolidest on riigisekretäri R. W. Murawjewi wõisas, kuna teised uued koolid riigi mitmetes jagudes asuwad.—Üleüldse oli kõigi ministeriumi all seiswate põllumajanduslikte õpeasutuste arw 108, mille hulgast 40 kolme wiimase aasta jooksul ministeriumi poolt on awatud. Kõigil neil õpeasutustel oli minewal aastal 5003 õpilast wõi üliõpilast, kuna nende arw kolme aasta eest ainult 3157 oli.

Aga mitte ainult koolide arwu pole ministerium suurendanud, waid ka nendes õpetawate kooliõpetajate arwu; pääle selle läkitati palju ametnikkusid koolisid rewideerima ja koolihooneid ja esiluju-aedu üle waatama, kuna nad ka õpetuse-andmisest mitmes õpeasjas osa wõtsiwad. Mõnda põllutöökooli käis põllutöö departemangu direktor ise waatamas, et nende seisukorra üle aru saada. Sel kombel on rohket materjali põllutöökoolide korraldamiseks koos, mida kõigi rewideerimisele saadetud ametnikkude ja asjatundjate aruannetest saadakse.—Paljudele koolidele muretseti mitmesuguseid abinõusid ja põllutöö-riistu, kus neist puudust tunti. Pääle selle kutsuti Harkowi põllutöökooli januari kuus s.a., kooli direktori eesistumisel, alamate põllutöökoolide kuraatorite, walitsejate, eestseisjate ja kooliõpetajate kongress kokku, kus järgmist küsimust harutati: 1) alamate põllutöökoolide kaswatuse ja õpetuse põhjusmõtted; 2) näeliku ja tegeliku õpetuse wiis (methode) üleüldistes põllutöö-õpeasjades, ja looduse teadustes; 3) käsitööde õpetamine.—Pääle selle andis ministerium keskpõllutöökoolide ülemustele woli, alamatest põllutöökoolidest läbi käinud õpilasi ka küpsemas wanaduses, kui seni seaduseks oli, wastu wõtta ning õpilasi ilma igakordse eksamita ühest klassist teise seada lasta. Koolist läbi käinud õpilasi ei saadeta ka mitte enam era-mõisatesse põllutööd praktikaliselt õppima, waid kroonu fermidesse, sest et neil esimestes tihti mahti ei ole, neid põllutööharusid tundma õppida, mis neil soowitaw oleks. Kroonu fermidest (põllutöö-asutustest), kus põllutöö-koolidest läbi käinud õpilased praktikaliselt põllutööd peawad tegema, waliti eskotsa Watischewski ja Poblinskoje fermid wälja.

Mis üksikute põllutöökoolide suurendamisesse puutub, siis olgu tähendada, et Umani põllutöökooli kahe osakonnaga (põllutöö ja aiapidamise) koolits kahekaks muuta ja et tema juurde puukaswatamise aed asutatakse ning kursusused aiapidamise õpetamiseks sisse seatakse. Muu seas on ka otsuseks tehtud, et Goretski maamõõtjate ja taksserijate klassidesse noori mehi wastu wõetakse, kes pääle 20 aasta wanad on, ja et eksternisid, kes põllutööd tegelikult soowiwad õppida, alamatesse ja kesk-põllutöökoolidesse wõib wastu wõtta. Pääle selle peab iga põllutöö-kool igal aastal teatawa arwu noori, terweid mehi talupoja-seisusest wastu wõtma, kes pääle 15 aasta wanad peawad olema ning 3 kuni 4 aastaks kooli jääma, et endid tublideks tööjõulisteks ette walmistada. Nemad wõiwad igal aastal 3 kuud prii-aega saada, et omaksid waatamas käia, kuna nad kooli poolt riided ja ülespidamise ning pääle selle ka palka saawad, mis aast-aastalt kerib. Wiimast seadust peab Peterburi leht wäga kiituseriklaks, sest et hää eht tööjõulistest üleüldine puudus olewat.—Minewa aasta jooksul on weel paljud asjatundlised mehed riigi mitmetes paikades rahwalikkusid ettkagemist loomapidamise, piimatalituse, aiaharimise jne. üle pidanud.

Et põllumajanduslist teadust wõimalikult laiali laotada, on põllutöö ministerium muu seas mööda läinud aastal paljudele õpeasutustele, mis teise ministeriumi all seisawad, abirahasid andnud. Nii awati kursused alamkooliõpetajatele riigi 27 kohas, kus 640 päälkuulajat oli; põllutöö õpetuse andmise tarwis on weel abirahasid antud 12 õpeasutusele, mis rahwahariduse ministeriumi, püha sinodi ja Keisrinna Maria asutuste walitsuse all seisawad.

Poolakate pidu

kohta kirjutab „Nedelja": „Warssawis pühitsetakse praegu harulist pidu. Endise Poola riigi päälinn ei ole kuigi enne Wene Isewalitsejat sarnase waimustusega wastu wõtnud. Poola ajakirjandus—mitte ainult see osa, mis oma kõikist Wene walitsuse poole hoidmist seni ikes on tunnistanud, waid ka see, mis ühinlistest Wene-Poola wastik-oludest waikis,—kõik Poola ajakirjandus räägib lepliku Poolamaa ühinemisest Wenemaaga ja heidab need politikalised lungid, millede elule-kutsumiseks poolakad weel hiljuti ilmaasjalikku tarwitasiwad, jäädawalt kõrwale. „Aeg on käes näidata, teatas markit Welepolski, et suurem osa Poola rahwast wägewa Wenemaaga ühenemisel elada ja kõiensele jõuda tahab; aeg on käes, kus Poola rahwus suure ja ühtuse terwe, kaulik osa olema peab. Poolamaa näitab elutruult oma praegust waimu-laadi: kahe, kolme kuu jooksul panewad poolakad miljonilise kapitali häätegewa otstarbega Keiser-Isewalitseja auuks kokku, muretsewad Temale Warssawis kindel-suige hoiu, kõik elanikud wõtawad tema wastuwõtmise pidustustest osa j.n.e.

Poola ajakirjandus nimetab praegust pikku „ajaloolikseks." Selleks ta ka jääb, kui teda niisuguseks pöörjakas saata lastakse, kus siaawlaste wana leduue omawahene tüli lõpiaks, soowitawaks ja utawaks jõuprusteks muutub. Enam kui saja aastat on Wene-Poola wahele olu lossmuwastane olnud. Sellest pikast wõenust on mõlemad poolid kahju saanud: üks sellepärast, et ta teist omaks rõhujaks pidas, teine—mässu ehk kodusõja kartust tundes. Nüüd pole aeg seda harutada, kumb pool rohkem kannatas ja kahju sai, nüüd püüawad poolakad ise oma karedat minewiku unustada. Endise politika wead ja wanad haawad paranewad, tulewik pakub poolakatele rahulist ja ühise-õigusliku elu. Poolamaa mõisate pretsendi-maksu kaotus ja armutaw semstwo sisseseadused Poola kubermangudes näitawad poolakatele, et nende eralised kühp on tulnud. Rahtiuse asemele astub usaldus. Kui palju aga wiimane esimesest üllem on, seda näitawad praegused Warssawi pidustused.

Sellel Poola riigi osal, mis saja aasta eest Wenemaa külge liideti, on omaks rahulikseks kosumiseks muu Poolamaa kõrwal suured häädused: Poolakate ja wenelaste were- ja nende keelesugulus, kaua-aegne hariduse ja kirjanduse wastastikune tõetamine—need on loomulikud abinõud, mis Poolamaad Wene riigiga ühte sulatawad ja niisuguseks ühendamiseks ei ole mitte sõjariistade jõudu tarwis; wastastikk õigluseoleku ja ühiste õiguste nõudmine saadawad seda korda. Kui Poola rahwuse ühenemiseks muu Wenemaaga nüüd esimene samm tehtud on, siis on järgmised sammud seda kergemad teha, mida südamlikumalt ja selgemalt haritud Poolamaa oma lepist waimuoiu awaldab: Poolakatele jääb: nende keel, nende pruugid, nende usk, nende rahwus ja nemad ei wõi oma endist politikalist iseseiswust sugugi kahetseda, sest lähidane side, millel üksgi puripeenart wahel ei ole, side Wene rahwaga—awab neil ilma-rahwaste hariduse-töös ruumika põllu.

Rahwapidud.

„Rahwapidud on meil harilikkudeks asjadeks. Linnas kui maal, külas kui kihelkonnas pandakse rahwapidusid toime. Tallinnas ja Taaramäel, Rakweres ja Narwas, Liiwi kui Mulgimaa päälinnas on rahwapidusid.

Iseenesest on see meeldiw nähtus, kui rahwas pidusid peab. Iga pidu nõuab ju rõõmust meelt. Kui rahwal nii palju rõõmust meelt on, et pidudeks kokku tulla, ei temal siis ahastust, ei ka suuremat kurbtust wõi olla.

Meie mõtte järele aga ei tunnista meie rahwapidud mitte ikka seda pidu-rõõmust meelt. Meil on praegu elu nii kitsas, et meil sagedateks pidudeks mitte ikka tarwilist osa rõõmu kaasa pole wõtta. Meie rahwapidud ei sünni meie nägemise ja arwamise järele mitte rahwa rõõmutunnetest ega pidutujust, waid nad pandakse üksikute inimeste ehk wäiksete ringkondade mõjul käima: nemad ei ole mitte rahwa tuju lapsed, waid on aga sihiteadlise mõtte sünnitused. Enamiste on meie selgid need, kes rahwapidusid korda seawad. Sut ja sääli kuuleme ka, kuidas eraisikud üksi pidud käima pannud. Kihutajaks aga on esimestel kui teistel enamasti rahaline otstarbe mõniford läheb sissetulek häätegewaks otstarbeks, mõnikord selgi ehk piduasutaja tuluks. Pidu päris sihiks on siis enamasti ikka — sissetulek. Enamasti, ütleme meie, sest on ju ka neid kordi, kus pidu ise pääasjaks jääb.

Rahaotstarbiine rahwapidu pole aga meie meelest mitte rahwa-, waid ainult raha-pidu. „Nad on wa'd rahapetised," ütleb rahwasuu.

Mis aga peab siis rahwapidu olema?

Rahwapidu olgu: lõbuks, meelelahutuseks, õpetuseks.

Lõbu aga olgu kõige päält kaunis. Koor olgu ilus, ja sisu ilus. Kord olgu auus, rahwa ülespidamine laitmata, ei tohi sääl rumalaid ega inetuid asju näha ega kuulda olla.

Siin kohal ei wõi nimetamata jätta, et see wäga paha on, kui pidul kord puudub: lõbust ei ole sarnasel korral juttugi. Lõbu nõuab ju wabadust, aga ka ühtlust ja kokkukõla. Kus lahutus ja riid walitseb, sääl pole lõbul asu. Uhes peab aga ka korrapidamine pidutoimetajate poolt hää ja pidukohane olema: igasugune ülbus, jämedus, kõrkus ja kõlbmata olek on lõbusurmajaks, alandab neid, kelle wastu tema juhtub, ärritab neid ja kahandab lugupidamist korra ja korrapidajate wastu. Kui korrapidaja alanduses ja südamlikult oma kohust täidab, siis wõib tema kümneid tuhandeid ühe käeliigutusega juhtida. Seda on nende ridade kirjutaja ise ära tundnud.

Teiselt olgu lõbu puhas: ei tohi pidul ette tulla ei roppe, ei ka alatuid asju. Halwastjulised naljalaulud gi wõiwad suurte rahwahulkade kohta kurjasti mõjuda. Sest mida suuremasse hulgasse kuri puudub, seda suurem on tema mõju. Järeletegemise ehk aimamise wägi alandab kõik koosolijad selle halbtuse alla.

Lõbu olgu kolmandalt ülendaw. Ta ei tohi mitte igapäine olla, ei ka mitte ainult kehalik. Lõbu peab ühtlasi ihu, hinge ja waimu kohta käima, siis on temal oma õige mõju. Sellepärast wõib rahwapidul kehaharjutusi, osawuse katseid jne. olla, kuid puudada ei tohi säält laul, muusika, sõna.

Meelelahutus, mida rahwa-pidu peab pakkuma, ei tohi mitte wäsitaw ega jõudu wääraw olla, ei tohi ihu ega hinge kurnata, waid tema peab kosutama. Mitte wiin ega õlu oma wõibutawa wäega, oma tuja ja kassihädaga, mitte tants oma päälise kandja tühjusega üksi ei ole lahutuseks, waid lahutust pakuwad rohkem weel kõiksugused näitelised etendused, süüta naljad, mängud j. n. e.

Rahwapidu õpetus aga olgu pidulisie kohta parandaw, selitaw, juhataw. Inimese maitse ja hinge harimiseks on wäga palju sünnis, mis silma ehk kõrwa kaudu wastu wõetakse: hää kord, wiisakus ja lahkus üksteisega läbikäimisel, kasinus ja puhtus sõnades, laulu ja muusika puhastaw mõju ja palju muud. Waim aga saagu äratust ja elustust elawast sõnast.

Rahwapidul olgu rahwas üleüldse wõimalikult rohkesti ise tegew: üleüldised laulud, mängud, rongikäigud, jõuuharjutused, wõistlused jne. Millest inimene kuidagi ise osa wõtab, sellest tunneb ta igakord rohkem rõõmu kui kõigest wõõrast tööst ja teost.

Rahwapidu ettewalmistused olgu lihtsad ja lühikesed. Juba selle pärast on seda soowida et kulud suureks ei läheks ja suurt sissetulekut waja ei oleks. Muidu läheks ju pidule pääsemine kalliks, rahwa-pidu peab aga kõikidele kerge kättesaadaw olema.

Uni ja unenägu

teaduslikust küljest waadatud.

Kui meie und sügawamalt järele uurime, siis näeme, et magades mitte üksi pääaju omas täies tegewuses ei ole, waid ka teised keha organid ei tööta nii, kudas ärkawas olekus. Magades hingab inimene läbistiku 16 korda minutis, kuna ta ärkawal läbistiku 20 hingetõmbamist minutis teeb; südame löögid wähenewad 70 kuni 60 minutis. [Martin, kuulus anatom, arsti-teadlane, on seda wälja rehkendanud.] Magades hingab inimene sügawamalt ja enam sööh-paikku wälja ja tõmbab enam hapnikku sisse, kui ärkawal. Kõigest wälja hingatud söödhapaikust tuleb [Pettenkoferi ja Voit'i katsete ja rehkenduste järele] 58°/₀ päewa ja 42°/₀ öö pääle. Sisse hingatud hapnikust tuleb 33°/₀ päewa ja 37°/₀ öö pääle. [Mr von Pettenkofer on kuulus Müncheni linna terwiseteaduse profesor; Carl von Voit — ka üks kuulsamatest Saksamaa arstiteadlastest.] Et inimene magades liikumatas olekus on, siis ei saa tema keha enesele nii palju soojust muretseda, kui siis, kui ta keha liigub, sest, nagu öeldud, werewoolus ja südamelöögid on wähemad kui päewal; hommiku poole ööd on keha soojus kõige wähem, sellepärast külmetab inimene tihti hommiku poole ööd ja hommikul ülesse tõustes kõige rohkem. Nagu eelpool öeldud, näeme, et magades mitte üksi pääaju, waid terwe närwide kogu une olekus on.

Kui meie ärkawas olekus liig heleda walguse ehk liiwa tera pärast, mis silma juhtunud, silmi kinni panema peame, kui meie keha ilmateadmata kellegi asjaga kokku puudub, siis teeb ta ehmatades tahtmata kokkutõmbawa liigutuse; ja niisuguseid tahtmata liigutusi nimetame meie „refleksideks". Niisugust tahtmata liigutuse wõimu näeme meie mitte üksi pääaju, waid ka selgroo üdi ja ülepää terwe keha närwide kogu juures. Nüüd wõime täh le panna, et refleksid, ehk tahtmata liigutused magama jäämise juures täiel tegewusel on, mõnikord weel enamal määdul kui ärkawas olekus, sest tihti tuleb ette, et inimene magama jäädes korraga ehmatades ülesse ärkab; aga sügawas unes ei ole refleksi wõim nii wäga suur. Kunstlikus unes on refleksi wõim üsna kadunud, kloroformi ehk morfiumi mõju all. Sellepärast wõiwad kõige waluisamad lõikamised haigete juures ette wõetud saada, ilma et haige seda tunneks. Mitte üksi pääaju, waid terwe närwidekogu muudab oma olekut ja, et kõik kehategewused närwide kogust juhitud saawad ja nende mõju all seisawad, siis wõime ütelda, et terwe keha une olekust osa wõtab. Igaüks teab, et pääle rasket wäsitawat tööd ja pikka teekonda wäsinud liikmed ennast kuigi inimese ärkawas olekus nõnda wälja puhata ei saa, kui magades, olgu uni kui lühikene tahes. Et terwe keha tegewus pääajust juhitud saab, sellest selgub, et terwe keha mehanismus [rakestik] ainult pääaju tegewuse teenistuses tema tahtmise kordasaatmiseks on. Et nüüd pääaju kõige peenem ja õrnem osa närwide kogust on, siis on ajutine puhkamine, see olek, mida meie uneks nimetame, pääajule kõige enam tarwilik. Mis on siis aga õieti selle oleku põhjus pääajus ja närwide kogus, mida meie uneks nimetame? — Uni on kolme põhjuse järeldus, meie nimetame neid lühidelt: rahu, wäsimus ja harinemine. —

Mõne aasta eest tehti ühe noore mehega, kes tuumm ja pool pime, ja pääle selle haiguse läbi tundmust kaotand oli, Saarmündi linnas, Saksamaal, katseid; wäliimiste meelte ja musklite tundmust tal ei olnud, ainult parema silma ja pahema kõrwaga oli tema wäliimise ilmaga ühenduses; kui tema parem silm ja pahem kõrw kinni pandi, siis jäi ta magama. Kõik ümbrus näitas temale rahu sees olewat, tema oli ikka pooles unes, tundmust tal ei olnud. — Inimesed, kes mitte waimuga ei tööta, wõiwad kergesti magama jääda, kui rahu nende ümbruses walitseb, ja ülepää palju magada. Une pääpõhjus, mida meie „rahu" nimega nimetame, on wäliimiste mõjude ja sisemiste ärrituste, mõtete ja tundmuste ärajäämine, mis muidu waimu, silma, kõrwa ja ülepää kõigi meelte läbi meie sisse tungiwad ja waimu ärritawad ja jälle läbi und ärakaotawad. Pääaju ja närwide kogu tegewus on nägemata peenikene oleku muutmine, mida meie silmadele nähtawa musklitihaga wõrrelda wõime, kes ennast iga liigutuse juures kõwasti kokku tõmbab ja jälle pehmeks saab. Nii kuidas närwid, [ergud] kes muskleid ehk lihakseid ertusel peawad, kokku tõmbatud olekusse wõiwad wiidud saada, nõnda wõiwad ka silma—, kõrwa—, ihu—, ja ülepää kõik närwid, kes wiimaks pääajusse kokku jooksewad, ärritatud saada, mis nimelt ärkaw olek on. Ja ümberpöördud täitsa rahuline ümbrus wähendab närwide tegewust ja uni astub ärkawa oleku asemele, milles pääaju oli, kuhu kõik päewa mõjud jälgesid jätsiwad. Pääaju tegewusega, mis mitte üksi waimuga töötamine ei ole, waid ülepää ärkaw olek on, on ka suurem were kokkukogumine ühenduses. Waewalise terwisega inimestele wõib niisugune were kokkukogumine pääajusse, mis tihti üleliigsest töötamisest tuleb, kahjulikte järeldustega olla. Nemad awaldawad ennast une puuduses, sest terwel inimesel woolab magades wähem werd pääajusse, kui ärkawal. Wäga suur werewool pääajusse on, nagu tuntud, päämalu põhjus.

Ehk nüüd küll pärast söömist weri päält wähemaks saab, siiski ei ole magamine pärast sööma mitte iga ühe inimese seedmisele wäga kasulik. Imeksepanemise wäärt on, kui ruttu weri inimese kehas ühest kohast teise jooksep, kui närwid töötawad. Kui, näituseks, inimene pikiti ühe laua pääle pandakse, mis tasakaalu seatud on, ja kui talle, näituseks, öeldakse: „liiguta parema jala suurt warwast," siis wajub laud kohe jalgepoolt alla, enne weel, kui inimene oma warwast liigutada jai, waid ainult mõtte, mis närwide läbi edasi telegrahweeritud sai, ja mis werd jalgupoole kokku koguma pani, tegi keha säält poole raskemaks ja pani laua wajuma. Niisamati jälle, kui selt inimeselt küsid, kui palju on näituseks 2—3 siis wajub pääpool allapoole enne kui inimene wastata saab. Siin on jälle pääaju närwid were kokkukogumise põhjus pääajusse.

— Kui, nagu öeldud, pääajuga töötamine, ehk ärkaw olek, suurem were kokkukogumise põhjus on, siis on rahuline olek ehk magamine, were ühtewõrd ärajaotamine kehas, sest inimese pääaju on palgal tööd, kui inimene ärkawal on, kas ta kas keha, ehk waimuga töötab, ehk ka mitte midagit ei tee. Kui uni inimesest wõitu saab, kui wäljaspoolsed mõjud waimu pääle mõjuda ei saa, siis wõikswad laisklejad kergesti omas kambris laiselda ja päewa magades surnuks lüüa, sest magades, nagu eelpool nimetatud, nälga nii wäga tunda ei ole, ja kui inimene nälga ei tunne, ega ta siis oma ülespidamiseks tööd teha ei pruugiks, sest enamalt jaolt teeb inimene ainult sellepärast tööd, aga pääaju ei ole masin, kes wagusalt seisab, kui haur teda käima ei aja, teatud palju töötab pääaju ja teatud aeg peab temal ka wäljapuhkamiseks olema.

Pooleli.

Rahwapidu ja t..ma ne. Pikk pidu toob aja, jõuu, terwise, hinge ja ihu kahju.

Rahwapidu olgu kui suplemine: mitte kana wette jääda — muidu hakkab pää walutama. Mitte liig kauaks pidule jääda — teisel päewal tuleb wäsimus ja tusk. Rahwapidu aga ei tohi mitte wäsitada.

Rahwapidu peab rahwast tööle ja tegewusele karastama."

Nii on „Postimehe" arwamised rahwapidude kohta, järgmises numbres awaldame oma mõtte selle kohta.

Politika ringwaatus.

Kuna **Wene-Prantsuse** ühendus niihästi Wene kui ka Prantsuse ajakirjanduse meelest kindel tõe-asi on, püüawad Saksamaa lehed enam wõi wähem terawmeelsete harutuste läbi seigels teha, kui ei oleks wõimul kusk, paberi pääle kirjutatud ning mõlema walitsuse poolt kinnitatud ühendusest ka nüüdgi, president Faure külaskäiga järele, weel juttugi, waid mõlema rahwa endine sõprus kesta lihtsalt edasi, kui ta ka uut hoogu olewat saanud. Seejuures toetawad mõlemad, niihästi Saksa kui ka Wene-Prantsuse lehed, oma otsustamisi Keiser Nikolai ja president Faure kõnede pääle Prantsuse soomuslaewa pääl. Neis kõnedes oli „sõprusest ja „ühendusest" seiswatest rahwastest jutt; Saksa lehed püüawad sellest „ühendusest" ainult sõprust wälja seletada, kuna meie ja Prantsuse lehed ona kitsamast mõttest kinni peawad. — Meie wälimistele asjadele lähedal seisaw Brüsseli ajaleht „Nord" kirjutab selle ühenduse üle järgmist: „Wene-Prantsuse ühendusel ei ole mitte sedamõtet, mis õiguse ja õigluse waenlased, kes Europas walitsewad, temale tahaksiwad anda. Kuna mõlemad suured rahwad ennast ühendawad, et tee nad seda mitte, nagu seda mõni kord on sündinud, et rahu rikkuda ehk maadewõitmisi ette wõtta. Nende otstarbe selgub tä eliselt Keiser Nikolai II. sõnadest, mida Prantsuse wabariigi president tõendas. Õigus, õiglus ja hääkord on selle ühenduse lipukiri, millel ainult üks otstarbe on: seltskonda kõige ülekohtu eest kaitsta ja terwele ilmale arusaadawaks teha, et ajad, mil wägiwald õiguse ees käis, Europa kohta ülepää mööda on.

Helwetsiast. — „Journal de Geneve" trükib ühe wäga huwitawa kirja ära, tähendades, et ta selle sisu tõsiduse eest ei wastuta.

Kostelfori loss (Ero maa'onnas)

29 aug. 1897 a.

Toimetaja palun teie lehe weergudes, järgmisele huwitawale teatele, mis praeguse aja politika seisukorra üle selgitust annab, ruumi. Saksamaa diplomatia ringkonnale oli ammugi Prantsuse-Wene lepingu sisu tuttaw. Mina olen selle teate Berlinist ühe autoriteetilise inimese käest saanud. Tema sõnade järele on tänawu kewade sala koosolekul Saksa keisri juures Prantsuse-Wene ühendus harutamisel olnud. Suurem hulk oli Wene ja Prantsuse maaga ühenemise poolt. Prantsusemaa Elsass ja Lothringi omale ihaldamine oli ka harutamise all. Sai otsustatud, et siis, kui Inglismaaga kokkupõrkamine tuleb, Prantsuse maaga järgmistel tingimistel ühendusesse wõib astuda:

1. Elsass saab iseäraliseks wüürstiriigiks suurriikide ülewaatamise all.

2. Prantsuse osa Lothringist Metzi ja Tionwil'igal antakse Prantsusemaale, wiimane aga hiwitab kõik kindlused selles maakonnas ära.

3. Prantsusmaa peab Saksamaale nende maakondade walitsemise kulud wälja maksma.

4. Prantsusemaa annab ühe osa Kongost Saksamaale.

5. Saksamaa on kohustatud, Prantsust Siamis ja Egiptuses toetama. Prantsusmaa omalt poolt aga awitab Saksamaad Ahwrikas tema asunduse-politikat jalul hoida.

6. Selle järele jätab Saksa keiser omad sõjale walmistused järele ja püüab ühes teiste Europa riikidega wäesuliste liikumiste mahasurumiseks tööd teha.

See sai Berlinis salakoosolekul maha tehtud. Otsuse tegemise jätan teie oma hooleks.

Adolf Scher,
endine Hara saadik.

Kodumaalt.

„**Narwast.** Kreenholmi wee-pumba ümberehitamise juures sai 21. aug. hommikul tööline N. halwa surma. Õnnetu oli kiwide ülesweinnamise masina nööride wahele sattunud, mis teda teingi posti wastu wiskasiwad, kus tema pää surmawalt purustatud sai.

— 16. s.k.p. puhastas umbes 24 aastane maaldri poiss Saia uulitsas Seestrandti maja räästa aluse katuse renni; selle juures seiss ta laudadega kaetud eeskoja katuse pääl. Wihmast märjad lauad oliwad libedad, misläbi poiss kahekordse maja eeskoja katuselt maha kukkus kiwidega prügitud hoowi pääle. Ehk ta küll suurelt kõrguselt kukkus, jäiwad ta liikmed siiski wigastamata. Kahe inimese pääle toetades, jõudis ta naabri-majasse minna, kus tema peremees korteris on. Sinna kutsutud tohter saatis ta haigemajasse. — n.

— Kolmapäewal, 19 skp. kell 1/2 7 õhtul sai Narwa postkontoris postiametnik A. oma töölaua ääres istudes südame-rabanduse läbi järsku surma. — n.

— Tislar D. T. käis 18 aug. oma narse wenda Narwa waksalisse saatmas. Tagasi tulles jõudsiwad 3 tundmata meest temale järele ja lõiwad temale ühe haawa selga ühe hawa kaendla alla ja 2 haawa külje pääle, wist kinshaliga, sest et hawad umbes 2 tolli laiad on. Haawatud mees jõudis weel ligema poe trepile, kuhu ta gorodawoid hüüdes maha langes. Poest tuli rahwas wälja ja talitas haawatud mehe haigemajasse. Tema terweks saamiseks olla wähe lootust sest et haawad kardetawad olewat. — n.

— Reedel päewadel tõmmasiwad kalamehed noodaga Joaoru kirikudpetaja maja eest jõest surnukeha wälja, kellel mitu haawa ihu küljes oli. Surnu tunnistati Stieglitsa wabriku puuaia wahiks Tema riided leitud wabriku puuaia kohal jõe kaldalt; saapad olnud mõni hää somm riietest eemal. Arwatakse, et wihamehe käst teda siit ilmast on ära saatnud wist oma kurjatöö jälgede ärakaotamiseks on tapja mehe jõkke wisanud. — n.

— Laupäewal õhtu 23 s. k. p. oli „Wõitleja" esimene sügisene lillepidu rohkel osawõtmisel.

24 ja 25 skp. oli kohalikkude tulekustutajate seltsil 25 aastane mälestuse pidu, millest ka mõned wõõrad osawõtsiwad.

— **Pitrowski platsile** on hulk kiwa ja liiwa kokku weetud, sest nagu kuulda, prükitatakse weel sel aastal siinne uulits linnast waksali poole, Petrowski platsi mööda kuna „slagtomini ära. Töö wõeti aga hilja sügisel käsile, ja ei ole siis ka selle prügitamisest tarwilist kasu oota. Seda uulitsat mööda sõidawad paljud woorid ja woorimehed edasi ja tagasi linnast waksali ja wabrikusse, nii et arwata wõib, et sügisel pehme maapinna pääle prüg tõtud uulits kohe haukliseks sõidetakse. Sel aastal on linnas mitu uulitsat prügitatud, mis läbi ka Petrowski kodanikudel suured kulud on kanda. Nemad loodawad aga et aega mööda ka Petrowski uulitsad ära prügitatakse, mis mõnedes kohtades päris sood on, nii et mõõdaläinud kewadel ühes Petrowski uulitsas piimawanker rummuni pehme uulitsa sisse wajus ja hobune wankre ees külili heitis. Kangidega tõsteti hobust ja wankerd soost wälja. Prügitamist on sinna hädasti waja.

— 23. s.k.p., kell 10 õhtul, ostis purjus mees Lepiku poest Petrowski platsi ääres, enesele kaupa. Mehele anti 2 rbl. 58 kop. raha tagasi, mille ta rahakotiga oma taskusse pistis, ja poodist wälja läks. Keegi keim oli lahtise poe-ukse läbi sisse waadanud, et mehele raha tagasi anti ja mis kuue-taskusse mees raha pistis; ta jäi teda ootama. Mees ei olnud weel wiit sammu poest eemale saanud, kui temale keim wasta astus, tema kärist kinni hakkas, rahakoti taskust wälja tõmmas ja pi, medasse kadus. Gorodowoid ei olnud lähedal, et mehel abiks olla. — Natuke hiljem umbes kell 12, paniwad kaks möödaminejat isandat tähele, et Petrowski platsil Kreitsiri maja ligidal 8 noort meest maas istusiwad ja ühe purjus mehe taskutest raha otsisiwad. Nad tegiwad, nagu oleksiwad purjus mees neile tuttaw, ja et hoida tahtes, et mõni wõõras tema raha ära ei wõtaks, siis wõtawad nad tema raha oma kätte. Ka sel korral ei olnud õõwahti ega gorodowoid näha, kes end sellesse asjasse oleksiwad segada wõinud. — n.

— Reedel, 22 s.k.p., sõitis kaupmehe W. poiss ölle-koormaga Westerwalli uulitsat mööda. Poiss istus koorma otsas, seljaga wastu hobust. Uulitsa pääl kõndis lukusseppa J... 4 aastane poeg, kes eest ära minna ei jõudnud. Hobune lükkas tema maha ja hüppas temast üle. Parajal ajal tõmmas poiske oma jala wankri ratta eest ära, nii et ta selet wankre alla maha jäi. Õnneks ei saanud ta mingit wiga. Õllepoiss, kes weel suureline oli, sõitis mana wiisi, selg hobuse poole edasi.

— 21 s.k.p. öösel, kui kiirrong nr. 3 Narwast Korffi poole sõitis, tundis Soldina mõisa ligidal masinist, et midagi masina rataste wastu lõi, mis roopaid mööda edasi lükatud sai. Järsku pandi rong seisma ja leiti nüüd, et raudtee roobaste pääle põigiti roobas oli pandud, mis wist noorete inimeste tegu on, kes teiste inimeste elust ei hooli. Weerand tunni pärast sõitis rong edasi. — n.

Liibawist. Prantsuse wabariigi presidendi hra Faure Wenemaal käigu ajal on Liibawi õllewabrikandid Parisist õllewabrikantide käest telegrammi saanud, milles wiimased esimestega oma pudeli-siltide wahetamist soowiwad.

Kuresaarest. Siin'ne linnawalitsus on otsuseks teinud, õpekonna kuratorit paluda, et koh..lik tütarlaste kooi naisterahwa gymnasiumiks saaks muudetud.

Peterburist. Rahaministeriumis hakatakse, nagu meie kindlast hallikast kuuleme, tulewa aasta algul naesterahwaid riigibanga prowintsi-osakondadesse teenistusesse wõtma.

— **Uhe- ja kolme rublaliste** paberirahade wälja andmine lõpetatakse riigibanga osakondades ja renteiredes ligemate päewade sees ära, teatab „Prib. Listo'." Täh. rahade asemele hakatakse metalli-raha wälja laotama.

— **Semstwo** seatakse Põhja-Kaukasias mõne wäikese eraldusega sisse — nii olla ülemal pool otsustatud, teatab „Nowosti."

— **Odawate korterite** muretsemise jaoks, millel üks tähtsam banga-omanik asutajaks on, tekkib siin ajumma. Seltsi põhjuskiri olewat ju walmis ja pannakse neil päewil ülemale poole kinnitamiseks ette. Uue asutuse põhjus-kapital olewat $2^1/_2$ miljoni rubla.

— Keegi hra Fomin on linnawalitsusele plaani sisse annud, kuda wiisi kahel pool jõge olewad käidawamad uulitsad jalakäijatele sildade läbi ühendada tuleksiwad.

— **Rahwahariduse ministeriumis** peetakse praegu selle üle aru, kuda neid, kes kaheklassilise ja üheklassilise algkooli kursuse lõpetanud, edasi-õppimises awitada.

Moskwas hakatakse — nagu „Pribalt. List." teatab — prohwessor Lewshini haigemajas **kümrakuid** Dr. Kaio arstimise wiisi järele parandama.

Warsawi ligikonnas, Bielostoki linna all peeti neil päewil suuri sõjamanöörrit, milleks Keiserlikud Majesteedid Poolamaal wibisiwad. Manöörri platsiks oli Narewi jõe pahem kallas Bjelostoki linna all. See koht on Wene sõjawäele juba ennemalt tuttaw, mitte manööwride, waid päris sõdade läbi. Suure Prantsuse-sõja ajal löödi siin paigas tähtjas lahing ja meie wägi wõitis Napoleoni oma tõttsa ärc. 1831 a. oliwad siin jällegi mõned lahingud. — Praeguse manöörri jaoks on siia pääle Warsawi sõjawäe osa-konna ka mõnest teisest osakonnast wäge kutsutud. Wägi oli kahes suures osas — õhtu poolne ja hommiku poolne — milledest esimene pääletungides ja wiimane kaitsedes manööwrit pidasiwad. Mõlemates osades kokku oli: 179 bataljoni, 152 eskadroni jot. ja 644 suurtükki ehk üleüldse 4500 kindralit, staab- ja ülemohwitseri ning 122,000 alam-soldatit.

— **Warsawist** tõi „Nowostile" 20. aug. telegramm teate: Kõik lehed on Keisri Majesteetide eilase sisse-sõitmise ja wastuwõtmise kirjeldust täis. Nad tähendawad et kord kõigil pool eeskujulik oli ja Keisri-Paari ja Nende Laste ilmumine igal pool waimustust sünnitas. Kümne tuhandalised seisjäte paariline read oma ülikondadega oliwad ütlemata toredad. Aknad ja baltonid oliwad waatajaid täis ja uulitsaid täitis rahwa hulk, kes hilja õhtuni toredat tulewärki ja illuminatsioni waaties. Täna [20 aug.] müüakse ajalehtede eraldused, kus Keisri Majesteedi armulised sõnad ja rõõmu awaldus pääl on.

— Warsawis laguneb hiljuti jutt laiali, et jäädiseri rahaturul Putilowi wabriku walcakisiaid liikumas olla, nagu „Warsh. Dnjewnik" teatab. Nende aktsiate müümine ja ostmine on ajutiselt seisma pandud.

Warsawis oli hiljuti suur torm, mis majaomanikkude ja üürilliste wahele suuri nägelemisi tõi. Majaomanikud ei taha aknaklaasibe ja muude ruuie ja rahe läbi rikutud asjade parandamist oma pääle wõtta ja nõuawad, et üürilised seda kahju peawad kandma. Wiimased aga, nagu „Warshawski Dnjewnik" teatab, ei wõta ka selle pärast kuulda, et numese 1887 a. turmi kahju kohtu poolt majaomanikkude kanda mõisteti.

Odessa linna Jaapani konsul hra Kashejew on, nagu kohalised lehed teatawad, kindla teate saanud, et Wenemaa lambi-õli Jaapanisse wedama hakatakse. Mitmed suurkaupmehed asutawad kaubaühisuse ja lasewad õli oma auru-laewade pääl Batumist otsekohe Jaapanisse wedada. Jaapani suurtel kaubamajadel on praegu suur rahapuudus, sest et nad omad kapitalid pääle Jaapani-Hiina sõja lõppu wäljamaa kaubanduse ettewõtetesse mahutasiwad; õliwedajad loodawad siiski, et nad tarwilise rahasumma kokku nõuutawad.

Oreli kubermangus hakkab, nagu „Вѣстникъ Русскаго Сельскаго Хозяйства" teatab, tänawune wiljaikaldus ennast ikka rohkem ja rohkem tunda andma. Iseäranis karjapidamisele annab see suure hoobi. Juba nüüd, kus loomad weel wäljast süüa saawad, maksab heinapuud 40 kop. Karjapidajad ja talupojad katsuwad loomadest lahti saada, misläbi hinnad wäga alanewad. Keskmised lüpsi-lehmad maksawad praegu 12 rbl ja tugewad tööhobused 25 rbl. „Mis saab weel siis, kusib täh. leht, kui loomad paari kuu pärast lauta pannakse?"

Jaroslawi kuberm. Nasornoe külast kirjutatakse С.-Пет. Вѣд.: „Juba kaks kuud on meil wiimasest wihmast mööda. Kõik wili on põllul ära kuiwanud. Paiguti on maapind praguisid täis. Niisugust suwe kui tänawune ei mälesta ka kõige wanemad inimesed enam. Põud põletas pääle wilja ka kõik taimekaswud. Suured turba-sood põlewad ja õhk on kibedat suitsu täis. Mõnes paigas on suitsu nii paksult, et hinge kinni paneb. Talupojad müüwad oma loomad kuulmata odawa hinna eest ära, sest et toidu puudust kardawad, mis ka tõesti tulemas on. Talurahwa seisukord on wäga kurwastaw. Meil päewil peeti kirikust rongikäiku ja palwe-jumala teenistust wihma pärast. Kõikide tarbeasjade hind tõuseb ütlemata suure kiirusega. Kõrwaline abi on wäga tarwelik.

Wenfa ümbruses on praegu nii suu põud, et ta taliwilja külwi takistab.

Irkutskist tulewad sõnumid, et Taga-Baikalia maakonnas suur weepuudus on. Juuli kuu lõpul hakkasiwad Schilka, Arguni, Jngoda, Onon'i, Hilok'i ja Tshikoi jõgi üle kallaste jooksma, mis terwed külad oma alla mattis, põlluwilja ja heinad ära rikkus. Tshita alewid ja raudtee on ka palju kahju saanud. Palju elanikkusid on warandusest ja päälwarjust ilma. Tshitas on abiandmise komitee asutatud ja „Воот. Обозр." toimetus wõtab andeid häbalistele heaks wastu.

Цеч. доз. цена: 22. Ав. с. г. Юрьевъ

Uuem post.

Majesteedid Poolamaal.

Warsawis, 19. aug. — Õhtul kella 6 ajal täjas kõige Warsawi linna tiirikute torniides kellahelin, suurtükid paukusiwad, muusikakoorid mängisiwad terwe linna ning mürisewad hurraa-hüüded täitsiwad õhtu. Keisripaari ilud tuli nägiawale, rahwas wõttis päälatted maha ja tumardas sügawasti. Rõõm oli kirjeldamata. Majesteedid teretasiwad armulikult. Keiser wankris istuwad suurwürstid, keda ka kõige rõõmlikumalt teretati. Uus häädetorn sõudis, kui kõik Keiserlikkude lastega mööda sõitis. Kui linnaajemiltude read loopi ära lätsiwad, wooiasiwad paratud rahwahulgad uulitsatesse laenetawaks inimeste jerekes.

20. aug. õhtul oliwad kõik linna uulitsad kõige toredamas tule-walgustuses. Paratud rahwahulgad täitsiwad uulitsaid. Kõige suurem tungimine oli Lazinki palee juures, kus lustilaewa „Lutna" Kaisichi paadisõidulepega loodigi pääle Majesteetide eten..dat lauliti. Sajad tuled paistsiwad weepinnalt tagasi ja Bengaali tuled walgustasiwad imelenusti laulijate looskõnd. Keisri Majesteet laskis laulijatele oma tänu awaldada.

Järgmisel päewal, kell 10 hommikul, läksiwad Majesteedid suurwürstide ja saatkonna saatusel Kolmainuse pääkirikusse, kus enn. de kella ja alamate toolide hplisd oliwad ülesseatud. Pääkiriku seisemincku wõtsiwad Majesteetisid Warsawi peapiiskop ja Holme üldgemad waimulikud mehed teretusekõnega wastu. Pääkirikus wõtsiwad Majesteedid pidulikust jumalateenistusest osa. Seepääle läksiwad Majesteedid Aleksander Newski pääkiriku ehitust waatama ja sõitsiwad siis rahwa rõõmuhüüdmisel Weloiowski wäljale, kus sõjawägi oli ülesseatud. Sõjawäe ülewaatamise järele läksiwad Majesteedid Lazinki paleesse, kus kell 4 pärast lõunat endid neile esitlesiwad waimulikud mehed, seisuskoja- ja linnawalitsuse esimehed, wäljamaa päälonsulid ja selle komitee liikmed, kes ühe häätegewa asutuse tarwis, mida Majesteetide tulemäigu mälestuseks tahetakse asutada, andeid korjab. Komitee eesotsas seisab markis Wjelopolski.

Markii Wjelopolski luges üles ette, milles ta ütles, Warsawi elanikud olla miljoni rubla tegunud, et Majesteetide Warsawisse tulekut ühe hääteguwa asutuse läbi ülendada ja mälestada, Keisri Majesteet wastas järgmist sõnega:

„Keisrinna ja Minu nimel awaldan Ma Teile, minu herrad, oma südamest tänu rikka kingituse eest, milles Teie Poola elanikkude seisused on osa wõtnud, ning truuduse tundmuste eest, mida Teie mulle kinnitaste. Ema olime Meie mõlemad palama wastuwõtmise eest, mis Meile walmistati, sügawasti liigutatud. Warsawi linna teretus jääb Meile alati kõige iseäranis mälestuseks olema Meie esimese külaskäigu kohta Warsawis. Weel kord, minu herrad, tänan Ma Teid südamest."

Õhtul oli kindralkubernerti juures wastuwõttepidu, kuhu 2000 külalist oli kutsutud.

21. aug. kell 8 peeti Lazienki palees pidulik lõuna ära. Siis sõitis Keisri Majesteet suurwürstide Wladimir Aleksandrowitschi Pawel Aleksandrowitschi, Nikolai Nikolajewitschi ja Mihail Nikolajewitschiga, sõja- ja kojaministriga ja saatkonnaga Nowogeorgewski kindlusesse. Pärast kindlusewarkide waatamist läks Majesteet Keiserliku perekonnaga ruumidesse, kus kõigeltõrgem prukoosi ära peeti. Pärast prukoosi sõitis Majesteet suurwürstidega Sgerzhi lautsi, kus Majesteet sõjapawiemiega kindlusewärkisid waaties; seepääle põõras Majesteet Warsawisse tagasi. Lugemata rahwahulgad seisiwad igal pool teede ääres, kust Majesteet mööda sõitis, ning teretasiwad Majesteeti waimustatud hüüetega.

22. aug. läks Keisrinna Majesteet Keisrinna Maria Feodorowna nime mälestuseks ehitatud uut lastekede-maja, töömaja, odawat rahwalööki, Warsawi häätegewa seltsi lastemaja ja laste haigemaja waatamas. Pärast paraadi-lõunasöök oli Lazienki teatris pidulik etendus, kuhu ka Warsawi gymnasiumite õpilased oliwad kutsutud.

Bjelostokis, 24. aug. Majesteetide wastuwõtmiseks oli linn lippude ja lilledega ilusasti ehitud. Raudtee-jaamas pidas 117. Jaroslawi polk auu-wahti. Waksali Keiserlikkude ruumide ees seisiwad teedeminister, Grodno kuberner Batjuschkow, Grodno aadeli-paamees ja kõik kreisi-aadelipäämehed, Grodno linnapää ja kohalikud aadelimehed oma abikaasadega, niisama ka Bjelostoki linnapää, linnawolinikud, Bjelostoki kaptoolitate ja wallawanemate saatkond. Kell 5 jõudis Keiserlik rong waksali ette. Majesteet wõttis rapporti wastu ja sõudis pärast teretamist sõjawäe niemustega aunwahtide reast mööda. Keisrinna Majesteedile esiteles kuberneri abikaas naesterahwaid. Seepääle wõtsiwad Majesteedid aadeli-mehe waati, kes soolaleiba tõiwad, Ka Grodno linnapää andis soolaleiba, mispääle Majesteedid waksalist lahkusiwad. Terwel teel, kust Majesteedid läbi sõitsiwad, seisis sõjawägi reas ja igal pool ootasiwad pidulikult ehitatud rahwahulgad.

24. aug. Täna hommikul läks Keisri Majesteet suurwürstide Wladimiri ja Pawel Aleksandrowitschiga manööwriwäljale ning ratsutas Narewi jõele, kus sedamaid harjutusjooa mõlema manööwert tegewa sõjawäe wahel algas. Kui idapooline wägi tagasi hakkas marssima, ratsutas Keisri Majesteet suurwürstidega kaaja kuni Rajowitsi maantee ääres seiswa kindla leerini Baciotu küla juures, kuhu ka Keisrinna Majesteet sõudis. Siit waatlesiwad Majesteedid läänepoolse wäe edasitungimist ja ida-wäe taganemist; seepääle sõitsiwad Majesteedid Karodnika-Karysa külasse, kus metsa serwal Keiserlik prukoosi-laud oli kaetud. Siis põõras Keisripaar Oma korterisse, Doilida mõisa, tagasi.

25. aug. hommikul kell 9 läks Keisripaar Doilida mõisast Bjelostokki ja käis sinjes Wagenja pääkirikus. Rahwakoolide õpilased, poiss- ja tütarlapsed, aliwad endid mõlemale poole tee äärde üles seadnud. Kirikus oliwad Bjelostoki naesterahwad koos. Mürisew hurra kuulutas Keisripaari tulekut. Kellad hakkasiwad helisema. Ühe lastemaja kaswandikud teretasiwad Majesteetisid waimuliku lauluga. Majesteedid suudlesiwad püha risti ja neid piserdati õnnistatud weega, kui Nad kirikusse astusiwad. Siit sõitsiwad Majesteedid manööwriwäljale Baciuti külasse, kuhu Nad idawäe täielikku taganemise ajaks jõudsiwad. Keisri Majesteet istus hobuse selga ja sõitis saatkonnaga selle metsa poole, kus lääne-wägi kindlates kaitsides oli. Keisrinna Majesteet sõitis wankriga Keisrile järele. Wägedel lõppes harjutus. Kui Keiser sõjawäge oli tänanud, sõitis ka Keisrinna ja Suurwürstidega Baciuti külasse. Kell pool 1 jõudsiwad Majesteedid Bjelostokki ja sõitsiwad siit Doilida mõisa.

25. aug. läks Majesteet suurwürstidega Dojowetsi kindlust waatama, käis siin Bjelostoki häätegewa seltsi waestemaja, kirikukoolisid ja Lawernje kogudusse koolisid waatamas.

Osowetsis, 26. aug. Siia sõites käis Keiser kõige pääl pääkirikus, läks sis kantsi nr. 1., seepääle Bobert jõkast üle kantsi nr. 2, mis Lomsha kubermangus on. Siin andis Majesteet lajtmisjas märku. Sel silmapilgul murrsewad suurtükid wastaselku seiswatest kantsidest, mis näitas, kui häst signali-andmine kauge maa pääle on wäje seaud. Lõuna eel läks Majesteet sõjawäe haigemajas ja sõitis siis Bjelostokki tagasi.

Bjelostokis, 27. aug. Hommiku wara marssisiwad idawäe salgad Baciuti küla taha, kus mõlema wäejao keiseriparaad pidi olema; kell 9 ajal oli suur manööwriwäli sõjawäge täis; keskkohal oli Keisri jaoks pawiljon ehitatud. Terwet paraadi komandeeris kindral-feldmarschall suurwürst Mihail Nikolajewitsch. Wareti seepääle sõitsiwad Majesteedid Doilidast paraadiwäljale. Terwel teel seisis rahwas nagu müür ja teretas Majesteetisid waimustatult. Suurwürst Mihail andis Keisrile rapporti, ning pilgawa saatkonna saadetusel hakkasiwad Majesteedid sõjawäe-ridadest mööda käima Pärast paraadi oli Baciuti küla juures metsakeses Keiserlik prukoost. Majesteet ütles wäele oma kõigekõrgemat tänu ja sõi tema terwist. Pärast prukoosi sõitsiwad Majesteedid waksali, kus koolide õpilased koos oliwad. Keiserlik rong sõitis rahwa hurraa hüüetel kell 2, 55 min. ära.

„Wene telegr. seits."

Warsawist. „Warschawski Dnewnik" awaldab oma meelehääd selle üle, et kõik wabrikud 19. aug. Keisripidu auuks oma töö oliwad seisma pannud. Kus see tehnilistel põhjustel wõimata oli, jääi lasti pewied tööliste wahetamist pruuki. Ka kajtsööjued on oma töö-

liseb tööst wabastanud. Ametlikud kohad pandi kell 11 ja kauplused kell 2 kinni. „D. Z.“

Samarast. Nagu tuttaw, elab Nowousenski kreisis palju eestlasi, kus nad nüüd, nagu teisedgi elanikud, häda kannatawad. Nagu „Sarat. Listok“ kirjutab, müünud eestlased juba oma wiimase wilja ära, et maamaksusid ja muid hädalisi maksusid tasuda. Kaabrid kirgislased müüwad oma loomad ära, sest et nende jaoks toitu ei ole. „D. Z.“

Suhum-Kalest kirjutatakse „E. Postimehele:“ 31. juulil, mil neid ridasid kirjutan, on siin Suhumi ümber wihmased ilmad; et käesolewal aastal korralikult wihma on tulnud, siis on ka kasw siin ümberkaudu wäga hää. Endised elanikud ütlewad, et wiimase kümne aasta sees pole nii hääd wiljakaswu olnud. Iseäranis ilusad kaswawad kukurus (mais), wiinamarjad ja tubak suurt saaki anda, ja siin neid ka kõige rohkem külwatakse ja peetakse. Nisu, rukist, odra ja kaeru külwatakse wähe, mõnes kohas mitte sugugi; siiski, kus neid oli külwatud, andis tessatin läbisegi kõike wiljat 120—150 puuda, terad on tuumakad ja ilusad. — Kukurus, mille pidamisega ja harimisega, küll rohkem tööd, kui muu wiljaga, annab tessätini päält hää wilja-aastaga 300 puuda; keskmine kasw 200 puuda ümber; — ehk küll praegu kukurust puud 40 kopiku ümber maksab, on siiski siin kukurus kasulikum pidada, kui muu ilmrewili. Teiseks pole siin külades weel nii sõje seatud, et nisu ja kaeru wõib põldude pääle külwata; neid peab detsembri kuus lõikama, aga karjad ja loomad on talwe ajal oma wolil; kes siis seda wilja peab, teeb aedade sisse. — Suuremates Eesti asutustes Linda, Sammis ja Alapas peab metsloomade pärast kukurust öösiti wahtima, mis juuli kuu lõpul alustab ja nii kaua kestab, kuni kukurust põllul koristada on. Metsloomad, sead ja karud, tulewad karjade wiisi Kaukasia põlistest metsadest ja mägedest, ja et nimetatud külade piir nende metsadega ühes on, siis pääsewad loomad wahtimata korral kergesti kukurusti, mida nad noorelt wäga maitsewaks peawad. Siga ehk karu wõib öösi mõne tunniga mitu jada kukurust maha murda, ära süüa ja ära tallata, sellepärast läheb iga asunik oma tööliste seltsis püssidega ja koertega iga õhtu põldusid wahtima. Estonia asutuses on küll kukurust wahtimise poolest sugu kergem, sest see küla on suuremalt jaolt teistest küladest ümber piiratud.

Mis siinsete eestlaste üleuelu kohta ütelda, siis tulewad siin ka nii aasta kohta mõned näitemängude pidamised ja ettekandmised, millest rahwas kaunis elawalt osa wõtab. Nii etendati wiimati Sammi-Alapas näitemängu „Kustas kosib Mihklit“ segakoori laulmise ja muusika kaasabamisel; et aga nimetatud külal omal muusikakoor puudub, siis täitis seda kohat Suhumi poiste muusikakoor. Nii jälle oli 20. juulil Estonias näitemängu-õhtu. Ette sai kantud Estonia laulajatest ja mängijatest Silla naljamäng: Kiglatud ja Kotzebue „Suured jagadused.“ Nagu kuulda, tahta Linda küla elanikud warsti jälle näitlust: „Wõrdja ja wäratsejad“ ette kanda.

— **Wenemaa tehnikaliste ülikoolide** wähese edujärje üle kaebab „Nowoje Wremja“ ühes kirjas Peterburi tehnikalistes ülikoolides peetud wõistlus-eksamide üle. Seda kaebust tuntwat igal pool kõige walusamal wiisil, ja siiski ei muretsetawat abi. Ükst wiimasel wõistlus-eksamil tehnoliga instituudis olla 1013 üleandjast ainult 167 eksamist läbi pääsenud. Mis saada kõigist teistest, iseäranis neist, kes realkooli lõpetanud? „Küll on raske ja mõru,“ kirjutab Wene lehk, „aastast aastani ikka sedasama korrata. Paljudele sadadele noortele meestele keelab Peterburi kõrgema tehnikalise hariduse saamist, aga kõik plaanid, prowintsis uusi tehnikalist instituutisid asutada, jääwad täide saatmata. Et tingimata tarwis on, Wenemaal tehnikalise hariduse spekohtasid rohkendada ja nende jõudu suurendada, selle wastu ei waidle keegi. Ja siiski muutuwad wõistlus-eksamid Peterburi kõrgemates spetsialistes päris hariduse kurbmänguks. Ja nõnda saab lugu ikka olema, nii kaua kui rahwahariduse ministeriumi rahaline jõud ta praegusele kõrgusele jääb, nii kaua kui meie tarwitust kõrgemate tehnikaliste koolide järele, mida igaüks tõeks tunnistab, mille wastu keegi ei waidle, tähele ei panda. Ja meie kaebame weel selle üle, et tööstuse-asutused ja wabrikud wäljamaa inseneeristi ja tehnikust ametisse kutsuwad? Kuda see wõiks teisiti olla, kui Wene insenerid ja tehnikused nii wähestest tehnikalistest ülikoolidest tulewad? Kui näituseks kõik, kes mäeinstituudi wiimases kursuses käiwad, juba koolipingi, nagu neil päiwil teatadi, tööstuse-asutuste ja mäekaewanduste poolt ametisse kaubeldakse, kellele ei saaks siin selgeks, et see pisukene salgakene mäeinseneerisid, mis igal aastal instituudist tuleb, edenewa mäekaewanduse tööstuse kohta sugugi ei ulata? Ja see kõik on nii selge, ja siiski jääb kõik wana wiisi.“ „R. B.“

Peterburist. Tallinna kubermang saab riigibanda talurahwa osakonna asjus selle banga Peterburi jaoskonna tegewuse alla pandud, sest et Eestimaa kuberneri herra sellekohase banga asutamise ettepanek siseministe asjade ministeeriumis tarwilist toetust on leidnud, teatab Rish. West.

—Siseministe asjade ministeeriumis on Liiwi kubermangus olewale **Uue-Prangli** ja **Uue-Waalu** tulekahju korbadel abiandmise eraseltside põhjuskirjad on kinnitatud. R. West.

—**Siseministe asjade ja raha ministeeriumis** on otsuseks tehtud linnasid mõnesugustest riigi-maksutest wabastada ja käesolewa aasta jõulukuus pannakse see asi riiginõukogule ette. Ejsotja arwatakse linnasid wangimajade ja politsei ülespidamise kuludest wabastada. R. Jiw.

—**Aktsisi walitsuse** ametnikud saawad 2. jan. tul. aasta uued uniwormid. „R. Z.“

—**Kuldraha määrtus**, mis 17. detsembri 1885 aasta seaduse põhjal lööbud, on Soome- ja wäljamaa rahade järele awaldatud, mida tolli-, kroonu- ja muid maksusid makstes tähele panna tuleb. Üks Wene rubla arwatakse 17. dets. 1885 aasta seaduse põhjal lööbud kuldrahas:

66⅔ kop.
266, 68 Soome penni;
266, 68 Prantsuse santimi.
192 Daani, Rootsi ja Norra öõri;
216 Saksa riigi pfenningit;
253, 95 Austria hellerit;
25, 37 Inglise pensi;
125 Hollandi zenti;
51, 45 Põhja-Ameriki ühisriikide zenti;
11, 71 Türgi piastrit,
92, 91 Jaapani yenn'i.

—**Rahwawahelise arwustiku instituudi** auuliigeteks on walitud: põllutöö ja riigimaade minister A. S. Jermolow, Italia rentei-minister Luzzati, Saksamaa õpetlane Meitzen ja sir Robert Giffen.

—**Ohwitseridel**, kes lääne-poolsete kubermangude piirivahi brigadedes teeniwad, on abielusse heitmine katoliku usku naisterahwastega ära keelatud. See keeld ei käi mitte nende ohwitseride kohta, kes Taga-Kaukasia ehk Kesk-Aasia rajal teeniwad, teatab Priб. List.

— **Metropolit Pallabi** on juba andnud, Isaaki kirikut elektri-tuledega walgustada. „D. Z.“

— **Kroonu raudteede** nooremate teenijate tarwis awatakse kõikides suuremates jaamades lugemise-toad. „D. Z“

— **Tehiskopli** lahe rannal leiti 25. skp. pihastanud inimese surnukeha. Arwatakse, et see tärneri poisi Kaarel Sooni surnukeha on, kes 3 jaanuaril mere pääle liugu lõinud laskma. Noor mees oli nõrga jää pääle sattunud, mis tema all murdus. Muust ka teda ära ei tuntud kui gamaschidest, milledest lingaiaskmise rauad hoopis ühti läinud, muud kui rihmade ja kruwide kohad oliwad weel näätawad. „P.“

Tallinnast. Minewal pühapäewal õnnistati Pühawaimu kiriku päälesop. Fr. Weckmann, senine Jaani kiriku abiõpetaja, kindralsuperintendi Hoerschelmanni läbi õpetajate Bergwitzi ja Kismulhi osawõtmisel ametisse. „R. B.“

— Bangadirektor **Georg Scheel** suri teisipäewa hommikul kauase haiguse järele 57. eluaastas ära. „R B.“

—**Kõnetraati** tahetakse Jurjewi maakonda kärma seada. Raha on juba tulnud, nagu „Nordliwl. Ztt.“ kuuleb. Kerjaamaks seatakse Kambja apteek, sellega aga ühendatakse traadi waral Kambja, Unipiha, Meeri, Luke, Kobijärwe, Krulidneri, Wana-Kuuste j.t. mõisad ning Jurjewi hobupostijaam. „P.“

— **Talurahwa põllubanga**, asjus saab „Rishki W.stnik“ Peterburist sõnumi et Eestimaa kuberneri etteandmiste ja seletuste pääle siseministe asjade ministri herra seda wäga soowitawaks arwanud, et nimetatud pank oma toimetust ka Eestimaa üle laiendaks, kus juures Eestimaa banga Peterburi osakonna tegewuse piirkonda arwatakse. Selles mõttes saatis siseministe asjade minister herra asja rahaministri herra kätte, kes omalt poolt asjaga täiesti ühes nõuus oli ja seda edendada lubas. „P.“

Sillamäe aptegi omanikule on „Eestimaa Kub. Ajalehe“ teate järele luba antud, et ta oma jäälise aptegi wõib kinni panna ja selle asemel jäät ajutist apteeki awada, mis 20. maist kuni 30. augustini iga aasta lahti on.

— **Kadrinas** tiskus 21. augustil Lasila mõisa karjase koer, kes hullust oli läinud, Lasilas 5 inimest, 2 jarwooma ja 6 koera ära. Kistuda saiwad Lasila mõisawalitseja, karjus, karjuse naene ja üks moonamees. Hull koer, niisama ka kistud koerad ja loomad, on ära tapetud. Ammugi on politsei poolt käsk antud, et koerad peawad kinni olema, kuid mitmed lasewad meelega koerad wabalt ümber joosta, sellest hoolimata, et sellest ehteks traaw ta eb, ning teiseks raske õnnetus wõib sündida. „P.“

Jurjewist. Siinse loomaarstide instituti direktori ülesse riginõunik K. Raupach, on pääle 25 aastase teenistuse rahwahariduse ministri herra poolt oma praeguse ameti pääle edaspidiseks wiieks aastaks kinnitatud. „Rish. West.“

Jurjewist kirjutatakse Rish. West. 23. aug. tosdi Riia-Pihkwa raudtee kaubarongiga teewaht Hendrik Armjon siia, keda Elwa ja Puka jaamade wahelt tee äärest haawatult leiti. Õnnetu olla, nagu ta ise teatab, tundmata kurjategijate kätte langenud, kes talle nüri riistaga raskeid haawu lõiwad. Armjon wiidi Jurjewi kliinikusse ja kurjategijaid otsitakse taga.

Jurjewist. Üks enne kõige tuttawamatest Jurjewi kauba-äridest, G. Undilla oma, on „Nordl. Ztg“ teate järele maksuwõimetuks tunnistatud. Hoolimata mõne wõlausklija wastuwaidlemisest mõistis kohtupalat wiimaks, et bankrott mitte kurjatahtline ei ole, waid õnnetumast äriminekust tekkinud.

Jurjewi loomatohtri-kooli on, nagu „Rishk. Westn.“ teatab, tänawu augusti-kuus 77 uut õpilast wastu wõetud, nende seas 10 seminaristi.

— Pääkirja all „**Kalewala tõlge**“ awaldab „Post.“ järgmise kirja:

Ammu liikus mitmeipool soow, et wennasrahwa kuulus lugulaul „Kalewala“ ka Eesti ingejate kätte toimetataks. See soow oli seda elawam, et Kalewala meie lugulaulu Kalewipoja sündimiseks hoogu on andnud ja laulutaat Kreutzwaldil loo loomise juures eeskujuks on olnud. Mis ime, et hiwu tõusis, ka Kalewalat ennast tundma õppida ja Soome lugulaulu wõrdlema hakata, mis meie epose ga ühelt poolt nii wäga sugulane on, teiselt poolt jälle hoopis lahku läheb. Kadunud Eesti Kirjameeste Seltsile jääb see auu, et tema nende soowide teoks muutmiseks esimesi sammud on astunud. Kuna 1889 Eesti Üliõpilaste Seltsi albumi esimeses lehes Kalewala esimene laul hr M. J. Eiseni tõlkes ilmus, pärast seda mitmed teised laulud ajalehes „Omas maas,“ wõttis E. Kirjameeste Selts 1890 nõuuks, terwet lugulaulu Eesti keeli awaldada. Suure ja raske tõlkimise töö wõttis M. J. Eisen oma pääle ja pani ta nii ruttu toime, et juba järgmisel aastal 1893 Kalewala 25 esimest laulu K. A. Hermanni trükikojas ilmuda wõisiwad. Ümberpanek oli rahuloldaw ja leidis asjatundjate poolt lugupidamist. Oli lootust, et ka Kalewala teine pool pea trükki wõib minna. Sääl pääsesiwad kahetsemisewäärilised tülid E. K. S. lahti, mis Seltsi kinnipanemisega lõppesiwad. Nagu tuttaw, lubas E. K. S. omas testamendis 1894 poole osa oma kuluga trükitud raamatutest Eesti Üliõpilaste Seltsile, selle tingimisega, et raamatute müügist saadaw raha Eesti uue kirjawara trükkimise pääle tarwitatakse.

Tänawu suwel sai E. Ü. Selts raamatud, nende seas ka Kalewala tõlke esimese jao, kätte. Raamatute müümine on selle poolteise kuu jooksul nii elawalt läinud, et Eesti Üliõpilaste Selts juba nüüd wõimalikuks on arwanud Eesti Kirjameeste Seltsi wiimast auuwäärilist ettewõtet lõpule wiia ja Kalewala teise jao tõlke rahwa kätte muretseb. Tõlkimise on hp. Eisen lahkesti oma pääle wõtnud ja juba toime pannud. Nõnda on meil kindlat lootust, et mitte enam kaua aja tagant wennasrahwa kuulus lugulaul Kalewala ka Eesti keeli terwelt ilmub, mis kõigile luule ja rahwateaduse sõpradele wististi rõõmusõnumiks saab olema.“

— 32 **Pripsi** ranna kalameest oliwad mõne aja eest kaebuse alla antud, et nad seadusewastaliste noatadega keelatud ajal tindikalu püüdnud. Rahukohtunik oli, nagu „Post.“ teatab, 31 mehele 16 rubla rahakaristust ehk 5 päewa kinnistumist pääle pannud, kuna see, kelle hooleks kalapüügi üle walwamine oli, 25 rubla raha-karistust ehk 2 nädalit kinniistumist sai. Nüüd oli nende asi rahukohtukogus harutada, kus päätunnistajad tõendasiwad, kaebealused ei ole olewat mitte seaduse wasta eksinud. Mehed mõisteti ka süüst wabaks, nagu „Nordl. Zeit.“ kuuleb.

—**Põltsamaalt** kirjutatakse Sakalale: Aasta kahekse eest katsusiwad ülerrusulised oma usku ka Põltsamaa kihelkonnas laiali laotada ja pidasiwad ju mitmes kohas oma määratsuslisi ettelugemisi ja palwetundisid; — kuid nende asi ei edenenud, sest rahwas, keda nad enesite koosolemistest ja lugemistest kutsusiwad osa wõtma, hakkas neid naerma ja pilkama. Siis puutus see asi ka weel wiimaks politsei kõrwu, kes määratsejad seadusliku ülekuulamise alla wõttis ja nad rahwa rahurikkumise ja wõõra õpetuse laiali-lahutamise pärast rahu-kohtuniku kätte karistada andis. Et kohus määratsejad süüdlased leidis olema, mõisteti nad seadusliku trahwi alla. Selle järele kadusiwad usumäratsejad meie nurgast ära ja usu-eniti jällegi endistes rööbastes edasi. — Aga nüüd on nõnda nimetatud „priiusulised“ oma usumõtetsemist Põltsama kihelkonnas laiali laotama hakanud ja nimelt Pajusi ning Rutkwere waldades. Pää-õpetlane wõi tegelane selle usu laiali laotamises on Narga mõisa saunamees. Nende usuõpetus on umbes järgmine: „Inimene ei pea oma ihu mitte liiga hellitama; ei tohi wiina ega õlut juua. Sööma peab ainult taime toitust. Lunakirikus pole tarwis käia, ehk kui keegi sinna tahab minna, siis peab see enne selle usu ettelugeja poolt õnnistatud saama. Last ei olla enne tarwis ristida, kui ta ju meele märkaja on. Hobust ei tohi sõidu tarwis tarwitada, waid ainult töö tarwis, sest meie Õnnistegija Jeesus olla maa pääl elades ikka jalal käinud jne. Praegu olla nende usuliste arw juba pääle kolmekümne. Nad laotawad priiusulised oma usku ikka laiali, ilma et neid weel keegi ülemalt poolt selles asjas takistanud oleks.

Sügis on tulnud ja õigelt ka see aeg kätte jõudnud, kus põllumees aru oma põllusaakide üle wõib teha. Iseäranis wõib Põltsamaa kihelkonna põllumees tänu taewa Isale anda, sest meie kihelkonnas on pea igal pool hääd wiljad kaswanud. Metsaheina ja ristheina kasw oli parem, kui mullu. Heina tööd takistas küll wihm ja rikkus mõneigi mehel nuka haija heina ära, aga seda wiga parandab su rohke heina saak. Rukki lõikus algas 10 juuli ümber. Rukkiste wiljaand on parem ja tera tugewam, kui mullu. Ehk kewadel küll rahe rukki orased ja neipõhi aeg kaswad rukkist rikkus, — ei teinud see rukkile suuremat wiga, sest hää ilm ja kojutaw wihm parandasiwad rahe tehtud wead warsi ära. Odra kasw oli ka enamiste igal pool hää, kuid pääle Jakobi päewane palaw tegi odra tera ruttu walmis ja nii jäi see peenikeseks. Lina oli kaswuie keskmine. — Kaerad on ka hääd. — Kuid kartohwlid ähwardawad tänawu wäikseks jääda, sest mõnes kohas on nende pääsed ju päris mustad ja kartohwlid all alles terad. — Õunu on tänawu wähem kui mullu, aga seda paremine on aiamarjad, sõstrad ja tikerberid kaswanud. — Põlluwiljad on ligikorda kõik kokku pantud ja niisama ka linad tistud. Teistel aastatel oliwad meie poolt lina kaswatajad lina leotamise weega kimbud, sest et sellest ikka puudus oli, aga et nüüd lina leotamise ajal igapäew wihma on sadanud, siis on ka linaleo wett igal ühel küllalt oma tarbeks.

Seniajani oliwad Põltsamaa alewit ikka päris pori uulitsad ja needgi, mis oliwad kiwidega tehtud oliwad pool korratumad, aga nüüd prügitakse ka Põltsamaa kõige porisem uulits ära, kus enam tarwis pole, kalla murdwat sõitu teha.

Kandaust kaebab „Balt. W.stn.“ kirjasaatja, et kohaline wallakool omale mitte teist koolõpetajat ei saawat. Juba kaks korda olla walimine olnud. Esimesel korral ilmunud küll koha, soowijaid wolikogu ette, kuid palk olnud nii wäikeseks määratud, et keegi neist sellega rahul ei tahtnud olla, ehk küll mõni wolikogu liige tõendanud, et taiw lähikse olla ning suwe wahetajal küllalt teist nii palju suurde teenida wõiwat. Teisel korral pole aga ühtegi soowijat walimisele ilmunud. Nõndasama olnud lugu minewal aastal. Et kooli õpetajat wäikese palga pärast mitte ei saadud, wõetud üks linna koolipoiss kooliõpetaja kohuste taitjaks. „P.“

Berlinist. Italia kuningapaar sõidis 3. sept. wälimiste asjade ministri Benosta jaasaatel Homburi linna, et sääl peetawatest Saksa sõjawäe-harjutustest osa wõtta ning Saksa keisriga kokku saada. Selle riigiwalitsejate kokkutulekku kohta kirjutab „Berl. Tagebl.“: „Selle kokkutulekku politikalist tähendust mõistetakse igal pool. Iseäranis teeb ta jutule otsa pääle, kui tahaks Italia kolmik-ühendusest lahkuda. Küll on õige ega käi see sugugi kolmikühenduse lepingu wastu, kui Italia oma olekut Prantsusemaa kohta püüab parandada. Otsisiwad ju ka Saksamaa ning Austria-Ungria lähenemist Wenemaa poole ja leidsiwadgi. Italia kroonprintsi ja tema noore kaasa mitte-ametlik käiaaleik Parisis presidendi Faure juures lääbisõidul kuninganna Wiktoria jubileumile pidi Italia lähenemist Prantsusemaa poole alustama. Kuid Orleans'i printsi laimdused Italia ohwitseride üle ning kahewõitlus selle tagajärjel kuninga Umberto wennapojaga, Turini grahwiga, lahutas mõlemad naabririigid üheft teisest jälle ära ja kistus praegu sõlmitud sidemed jälle katki. Nii hoiab siis Italia seda tugewamini temaga ühenduses seiswast Saksamaast kinni ning liidab end kindlasti ja wõimjasti kui lugupeetud osaline kolmikühenduse külge.“ „R. B.“

Kölnist. „Kölnische Volkszeitung“ kirjutab: „Berlini politika ringkondades ei olda enam selle üle kahe wahel, et praegune riigikantsler ametist ära astub, ilmategi weel, et teada on, et keisri ja kantsleri waheie sisjawae kohtu-asja muutuse küsimuses põnewus walitseb. Ametist lahkumine sündida aga alles oktobri kuus, selle järele, kui riikide nõuukogu on kokku astunud.“ — Selle teate kohta tähendab „Deutsche Tageszeitung: „Seda telegrahweeritakse nüüd ilma sisse sagu mõnda iseäralist uudist. Põnewus keisri ja riigikantsleri wahel pole mitte praegu tekkinud waid oli juba ammugi olemas, ning selle üle, et riigikantsler sügisel ametist taganeb, ei kahelnud küll enam ükski inimene. Ikka tõenäolisemaks saab, et saadik von Bülow uueks riigikantsleriks saab.“ — „Berl. Neueste Nachr.“ arwawad, et saadik von Bülow warsti riigisekretäriks nimetatakse, nii et teda siis parajal ajal riigikantsleriks wõib tõsta. „R. B.“

Parisist. Öösel wastu 1. sept. tuli Parisis waenlikka awaldust Saksamaa wastu ette. Salk noori mehi rändas ooperiplatsile, kus nad teiste inimestega, kes rongi külge heitsiwad, „kadugu Saksamaa“ hüüdsiwad. Sepääle läks rong Saksa saadiku palee ette, kus hüüdeid karrati ja suurt lärmi tehti, nii et politseiga kokku põrgati. Mitu inimest sai rüsina sees wigastatud. Kümme inimest wõeti wangi.

— 3. sept. Dünkircheni linna sõudes, läkitas Faure Wene Keisrile järgmise telegrammi: „Sel silmapilgul, kus ma Prantsuse pinnale astun, käib minu esimene mõte Keiserliku Majesteedi, Keisrinna ja terwe Wene rahwa kohta. Tore ja üdam ilk wastuwõtmine, mis wabariigi presidendile walmistati, äratas terwel Prantsusemaal sügawat liigutust ja rõõmu ning jätab meie südametesse ilmtustumata mälestuse. Ma palun Majesteeti, weel kord minu tänu ja minu soowide awaldust wastu wõtta, mis mul Majesteedi ja Keisrinna Auue ning Keiserliku perekonna hää käekäigu kohta südames on. Felix Faure.“

Keisri Majesteet telegrahweeris järgmise wastuse: „Keisrinna ja Mina oleme Teile wäga tänulikud lahkete sõnade eest, mis Teie meile praegu saatsite. Meie mõtleme meelehääga külaskäigu pääle, mis wabariigi president Wenemaale tegi, kelle sõda weel kord Prantsusemaaga ühisest tuksus. Nikolai.“ „W. tel. s.“

Barzelonast. Uuemate sõnumite järele tunnistab Sempau Barril, politseimeistri Portas'i pääle laskja, et ta mitte anarhistlane ei olewat, waid wabariiklane. Ta olewat politseimeister Portas'i pääle lasknud, sest et see teda igast linnast lasknud wälja ajada. — Prokurör pani ette, et Sempau 40 aastaks wangi mõistetaks, kuna kaitsja adwokat karistuse alandamist 8 kuni 12 aasta pääle nõuab. Sõjakohus peab kinniste uste taga nõuu. Käib selge olewat, et weel kaks teist inimest Portas'i ja Teixido pääle lasksiwat; neil läks aga korda, ära põgeneda. „D. Z.“

Barzelonast. Siin tehti 23. aug. uus anarhistlik kuritöö ära. Üks anarhistlane lastis keskõö ajal Cataluma platsi kaks pauku politseimeistri Portas'i pääle. Portas sai rinnast raskesti haawatud. Kurjategija wõeti wangi; ta nimi on Raman Sempau Barril, ta on Barzelonas 1869 sündinud, elas wiimasel ajal Parisis ja tuli hiljuti tagasi. Kui kurjategija mõlemad paugud oli ära lasknud, katsus ta põgeneda, aga alampolitseimeister Plantada ajas teda taga; põgeneja laskis weel kord, agu Plantada jäi haawamata ning kuni tangis üle kõrmaja tellneritе ride, kust mõrtsukas peigupaika otsis. Alam-politseimeister laskis nüüd Barril pääle ja wõttis ta wiimaks sõlekosas wangi. Politseinik Portas wendab, Sempau Barrist olewat Angiolillo kaasosaline; kahe aasta eest wõitnud tema, Portas, Barril kinni, sest et ta teatris Hispania lipu wälja wilistanud. Sempau tunnistas üles, et ta anarhistlane olewat; tema juurest leiti Prantsuse keeles kirjatäht, mis tema pääle süüdi heidab. Portasel oli ülesandeks, anarhistlaste üle walwata. Kuritöö silmapilgul tuli ta politseikommissari Taridoza, kes siasi haawatud sai, teatrist.

Londonist, 2 sept. „Standardile“ telegrahweeritakse Kaneast: Inglise admiral ei ilmunud ette mitte piduslaule, mis Djewad pascha admiralidele, konsulitele, ohwitseridele ja kõrgematele Türgi ametnikudele andis. „W t. s.“

Londonist, 3. sept. Ametlikkude teatuste järele kogusiwad afridilased suuri wäejaitasid kokku. Kardetakse, et nad Bara ja Samura kaitsele tungiwad. Komanderiw ohwitser Kohatis läkitas wäljawalitud wäesalga Sadasse, et seda kohta kaitsta. Uuemate teatuste järele heitis üks osa afridilasi oraktsailastega ühendusesse, et Samana ja Hangu kallale tungida. — Lord Hamiltoni lubaga läheb tugew wäesalga Tirah mägedesse, afridide kindlamasse asukohta. „W. tel. s.“

Konstantinopolis, 3. sept. Kaheksa armeenlast mõisteti surmanahtlusele; kaks armeenlast, kes kahtluse all seisiwad, et nad Türgi walitsuse wastu tegelikku kuritööd plaanitsenud, mõisteti wabaks. „W. tel. s.“

Konstantinopolist teatatakse „Times'ile“ 7. sept.: Saadikud peawad Salisbury nute ettepanekute üle aru, mille järele üks rahwuswaheline 6-liikmeline kommission, igast suurriigist üks liige, tuleks asutada, kelle kontroleerimise alla Greekamaa sissetulekud, sõjakulu ja wanade laenude tasumine seatakse. Kommissioni asutamisega ühes käigu türklaste lahkumine Thessaliast. Asja andis Salisbury ettepanekuteks üks Marawjewi ringkiri, milles on seisnud, et rahupingu wiiwitamise läbi Türgi- ja Greekamaale tekkiwad kahjud Inglismaa süüks on panna. Saadikud palusiwad oma walitsustelt luba, selle alusel harutust ette wõtta. „W. tel. s.“

Sofiast. Jälle weike mõrtsukatöö nagu Boitschewi oma! See Prantsuse laulijanna, kes Anna Simoni äratapmist kõige esmalt ilmutas ja kes praegu Pestis wiibib, jutustab uue hirmsa tapmiselco Bulgariast, millest terwe Sofia linn räägib, ilma et kohus asjaga tegemist teeb. Üks Rumeenia laulijanna, kes Sofias „Uusja Diga“ nime all ette astus ja kes ühe Bulgaria ohwitseriga õrna ühendust pidas, olewat ta armukene ühes teise seltsilisega uulitsal maha lasknud. Rumeenia konsul nõudis tungiwalt asja ülekuulamist ja teeb selleks ise tööd. Imeks panna pole seda mitte, et niisugused juhtumised Bulgarias jagedaks on saamas. Käib ometi einaegsele tuhtkoone-karistusele mõistetud isand Boitschew päris wabalt Sofia uulitsatel ringi ning peab uusi joomapidusid; isegi ohwitseride kirjast pole seda weel maha kustutatud. „D. Z.“

Konstantinopolis, 28. aug. Wene saatkonna liikmed walmistasiwad lahkumisepidu ametist lahkuwa saadiku Nelidowi auuks. Pidu algas siinsete Wene alamate wastuwõtmisega saatkonna- paleis. Sepääle oli jumalateenistus ja pidusöök. Seinised Wene alamad asutasiwad siinse Wene kooli jaoks Nelidowi abiraha.

Konstantinopolist teatab „Times“ 7. sept.: Saadikud wõtsiwad esmaspäewal, pärast seda, kui nad oma walitsustelt käskusid olewad saanud, 9 Salisbury ettepanekut wähesate muutmistega wastu ja paniwad nad mitte-ametlikult Tewsik paschale ette, kelle kohta nad häesti näbti mõjuwat. — Salisbury paneb ette, Türgi wägi pidada kuu aega pärast rahulepingu kinnitamist Thessaliast lahkuma; Greeka uue ja wanade laenude kontroleerimise küsimus on lõpetatud. „W. t. s.“ „W. tel. s.“

Simlast, 5. sept. Kõigi India päriisrahwaste riigipääd on oma sõjawäed walitsusele tarwitada lubanud anda. Walitsus wõttis Pendschabi wüüstide pakkumise wastu, mille järele nad 4 bataljoni jalawäge ja 2 roodu küütsid sõtta saadawad, kuna Gwaliori ja Dschaipuri wüürstid weo eest lubawad muretseda. „W. t. s.“

Mõndasugust.

Ameerika Kansasi riigis ehitatakse praegu uut raudteed. mis selle riigi põhjapoolsest jaost läbi peab minema. Esialgse siht järele pidi raudtee ühele külale õige „külje alla“ saama, mis külaelanikudele wäga suurt rõõmu tegi, sest et nad raudteest kui ka selle ehitamisest mõnesugust kasu lootsiwad. Missugune oli aga nende ehmatus, kui nad ühel ilusal hommikul teada saiwad, et uue raudtee siht muudetud on ja neist mõne penikoorma laugusest mööda läheb. Kohe tuli küla nõuukogu kokku ja tegi ühel häälel otsuseks: „Et raudtee meile ei tule läheb küla tema ligidale.“ Ja tõesti: kolmandamal päewal pääle seda seisiwad kõik majad, poodid, kool ja kirik puu ratasle pääl ja neile rakendati hobused ette. Lõuna ajal, kui palwe oli peetud hakkas terwe küla kiriku teenrite saadetusel uude kohta minema. Nelja öö-päewa pärast jõudsiwad nad oma määratud paika, kus nad kohe omad majad üles lõiwad ja raudtee waksali ehitama hakkasiwad. A.

Raharwustik. Üks Parisi linnawalitsuse ametnik on Parisis asuwate rottide arwu wälja rehkendanud. Tema põhjendab oma arwu nende rottide hulga pääle, mis linna tapamajades ja turudel igal aastal ära tapetakse. Neid tapetud rottisid olla 1,720,000. Nagu seesama ametnik arwab, peab Parisi rottide hulk 2 ja pool miljoni olema.

Päikese soojust on prohwessor Eriksson järele uurinud, milleks ta päikese pirometrit (tulemõõtjat) tarwitas. Tema leidis, et päike 1,700,404 graadi Celsiuse järele kuum on.

Palatiraha. Juudid hakkasiwad Konstantinopolis kord türklastega tulewase ilma elu üle waidlema ja tõendasiwad, et ainult nemad s. o. juudid paradiisi saawad. „Kui teil see nii kindlasti teada on, siis ütelge, kuhu meie läheme?“ küsisiwad türklased. Juudid seda ütelda ei julgenud et türklased paradiisist wälja aetakse, waid wastasiwad: „Teile antakse seina ääres ase, kust teie meid näha wõite.“ See waidlemine ulatas wiimaks sultani kõrwu, kes ammugi pghjust otsis

Selle Wirmalise numbril on kaks lisa kaasa. „Ella“ ja «Kodumaa seened»
Toimetus.

juutidele uut maksu pääle panna. „Kui juudimeid paradisi et lase, „ütelnud sultan — siis peadwad nad meile kõige wähemalt palatid ehitama, kuhu meie wihmasadude eest warjule wõiksime minna.“ Sellest ajast saadik pidiwad juudid pääle muude maksude weel iseäralist „palatiraha“ türklastele maksma. *a.*

Babiloni ja Niinewi pangad. Maa-peteemisel on maa seest hiljuti kiwikirju leitud, mis tõendawad, et seitsesada aastat enne meie ajaarwamist Babilonis ja Niinewis panga-ajutused oliwad. Kiwide pääle raiutud kirjad oliwad neil pank-piletid ja wekslid, millede waral rahaasju aeti; siitest on näha, et neil linnadel juba sel ajal korraldatud rahaasjandus oli. 600 aastat enne Kr. oli Babilonis, nagu kiwikirjad tõendawad, suur pangamaja „Egibi ja Ko.“ Selle pääle jääb ainult tusa: Kui praeguse aja rahaasjandus, mida harduse ja uuema aja uhkuseks peetakse, enam uus ei ole, mida wõime siis selles kuu-aluses ilmas uueks pidada? *a.*

Tööpäewade arw on igal rahwal isesugune. Wenemaal on töötajal kõige rohkem wabu päewi, sest et ta aastas kõiges 267 päewa tööd teeb. Inglismaal on 278 tööpäewa, Hispanias 290, Austrias 295; Itaalias — 298; Baieris ja Belgias 300, Prantsusmaal 302; Schweitsis, Danimaal ja Norras 303; Preisimaal 305; Hollandis ja Ameerikas 308 ja Ungrias 312.

Joomatõbe rohitsemiseks soowitab keegi arst „Das Neue Blatt'is“ kanade rohkel söömist. Sanu soetakse niisuguste puuwiljade hulka, mis joomahimu juurel wõõrul wähendawad. Arst tõendab, et temal korda on läinud mitmeid suuri joomatõbiseid selle lihtsa abinõuu waral parandada.

Tähelepanemise wäärt on ka weel see, et Wene „külatargad“ kanu joomatõbe parandamiseks tarwitawad. Arukordadel joobnute jäämise wastu tarwitawad nad hapu kapsa ja kurgisoolwet.

Imelik sugulus. Poola leht „Wiek“ jutustab ühest imelisest suguluse suhtumisest. Püha Maria kirikus oli hiljuti laulatus, kus: teist naine K läks teisele mehele M; M. pojad wõtsiwad mõlemad K. tütred kaasadeks ja M. tütar läks K. pojale. Nuus lugeja wõib wälja arwata, kuda nende sugulaste järel-tulejad teises ja kolmandamas põlwes üks teisega sugulased on. *a.*

Kaksteistkümnes aruanne

prohwessor Dr. M. Weske haua ehitimise korjandusest.

R. Leppik, G. Steinwald — igaüks 10 kop., A. Leppik 5 kop., kõik ühtekokku 23 rbl. 39 kop. 8., 1] M. Milistfer'i läbi Jurjewist: M. Milistfer 1 rbl., E. Weber 25 kop., J. M. 20 kop., R. R. 15 kop. R. R., U., Oraw., H. W. — igaüks 10 kop., kõik ühtekokku 2 rbl. 9] Wallawanema J. Petersoni läbi Holstrest: A. Aawik 1 rbl., J. Peterson 26 kop., M. Peterson, A. Wiil, J. Raudsepp, J. Juhkamson, A. Januson — igaüks 25 kop., M. Hansen, H. Peeters, A. Karo, P. Kibe, R., J. Laane, M. K. ja A. Juhanson — igaüks 20 kop., A. Järw, J. R., S. Saar, H. Adamson, J. — igaüks 15 kop. P. Paltser, K. Järw, T. Järw, E. Sellar, J. Sepp, J. Kibe, J. Kull, J. A., M. Koni, M. Panni — igaüks 10 kop., J. Sepp 9 kop. ja J. Laane 5 kop., kõik ühtekokku 6 rbl. 10.] Koolitöp. Parts'i läbi Hellamaalt: A. Trumert 2 rbl., J. Westmann 1 rbl., J. W., E. W., — kumbgi 50 kop., D. S. 25 kop., A. Mesipuu ja W. Mesipuu — kumbgi 20 kop., J. Ulem 15 kop., M. Awik ja J. Ring — kumbgi 10 kop., W. Ulem 5 kop., kõik ühtekokku 5 rbl. 5 kop. 11.] Kohaomaniku M. Mitt'i läbi Tamme wallast: M. Mitt 1 rbl., F. Mitt 30 kop., G. Mitt, J. Kibe, P. E. ja Plaade — igaüks 20 kop., P. Ndäs, J. Päder, P. Pitai, M. Laksberg, M. Tammik, A. Mörd, G. Neumann, J. Pann, G. Rebane, J. Wõso, F. Raudsepp ja J. Terwe — igaüks 10 kop., J. Simo 8 kop., J. Tamm 6 kop., M. Päder 9 kop., J. Waher, T. Sild, M. Urm — igaüks 5 kop. J. Toots 3 kop., Prants, S. Pabo ja O. A. igaüks 5 kop., A. Tammik 3 kop. kõik ühtekokku 3 rbl. 93 kop. 12.) Kaupmees Tõnissoni läbi Jõhwist: A. Tõnisson 3 rbl., Haho 1 rbl., A. Leitloff ja H. Saar — kumbgi 50 kop., Lilienthal 30 kop., P. Simon, T. J., J. Otto, R. R., Johannson — igaüks 25 kop., R. R., K. Rikken ja J. W. — igaüks 20 kop., Karro 10 kop., kõik ühtekokku 7 rbl. 25 kop. 13] Koolitöp, K. Luksepp'i läbi: K. Luksepp 1 rbl., A. Ahlmann ja J. Ahlmann — kumbgi 40 kop., A. Loone ja M. Orgusaar — kumbgi 30 kop., P. Korw 50 kop., A. Alman, Urgas, — kumbgi 25 kop., M. Reimann, J. R., H. Wallenstein ja J. Eerik — igaüks 20 kop., T. J., K. Lukio, Klomp igaüks 15 kop., M. Käsper 11 kop., P. Waldek, H. Mädrasmäe, K. M., T. Peterson, J. Ehrenwelt, K. Kirschbaum, O. Peterson, M. Bach, M. Bach P. Roman, M. L., G. Granberg — igaüks 10 kop., M. Kustmann 7 kop., R. Hagemann 5 kop., kõik ühtekokku 6 rbl. 28 kop. 14.] Hr Ojassoni läbi: A. Ottenson 1 rbl., H. Hold ja G. Jürgenson — kumbgi 50 kop., .. Masen ja O. Masen — kumbgi 25 kop., Märtsin ja J. Oja — kumbgi 20 kop., A. Kull 10 kop. kõik ühtekokku 3 rbl. 15.] Koolitöp. K. Kask'u läbi Kuresaarest: K. Kask 1 rbl., A. Kask 50 kop., A. Kask, E. Kask ja M. R. — igaüks 25 kop., kõik ühtekokku 2 rbl. 25 kop. 16.] Õllepruuli hr Rälk'i läbi Antslast: J. Schmidt, K. Laas, F. Berg, M. Meiel, M. Mohn igaüks 1 rbl., A. Pulk J. Wauuer, Bergmann, A. Uelnorn, P. Anton, F. Schütz, A. Murd, M. Dorsch, A. E., K. Ewert, Grünberg, A. Krünger, J. Stamm, M. Weiner, J. Mõttus — igaüks 50 kop., J. Mikkael, A. Anton, E. G. — igaüks 30 kop., K. Welts E. Strondberg — kumbgi 25 kop., A. Timm, M. Pola, J. Mür, P. Leis, A. Kangro, M. W. — igaüks 20 kop., Rälk 18 kop., K. Warsaue 15 kop., J. Pola, P. Konnow, K. Piir. G. H. — igaüks 10 kop., J. Wernik 7 kop., Webris ja J. Krewelt — kumbgi 5 kop., kõik ühtekokku 19 rbl.

Ühtekokku: 103 rbl. 69 k.
11. aruande järele: 906 „ 2 „

Kõik ühtekokku: 1009 rbl. 71 k.

Kõiki lahkeid andjaid tänades korjanduse toimekonna nimel:

Esimees: Hugo Treffner.
Kassahoidja: J. Pellberg.
Kirjatoimetaja: J. Jurkatam.

Wastutaw toimetaja J. Reinwald.

Uus pood

lahti tehtud kõiksugu peenekaubaga

Juhkentalis, waksali kaga, majas № 36.

Sääl samas saab ka naesterahwa ja laste riided uue moe järele õmmeldud.

Jõhwis

„Wirmalise“

abikontor

Rohu

— — — raamatu kaupluses. — — —

Gottlieb Hermann'i

kõige wanem kullasepa-äri

Jurjewis, Rüütli uul. nr. 22, wastu Jaaniapteeki, asutatud 1815 aastal.

Soowitab oma suurt kulla ja hõbedast asjade ladu, nagu: sõrmuse-, ja kaelakette kõrwarõngaid, prossid, kõrwarõngaid, kurikellisid jne.

Kindlad hinnad.

Kuulutan

Narwa linna ja ümberkaudse elanikkudele, et jällegi rohkeste kaupa juure olen saanud ja nimelt: Uue moodi ja kirjadega, palito ja kohwta riiet, willast, poolwillast ja kretongi naesterahwa kleiti jaoks, flanell, trikko ja shewiot ülikonna riideks.

Üks koguni uus seltsi willane kleiti riie, korsetid, trikk järgik, kindad, wihmawarjud ja weel mitmeid muid kaupa, wõimalikult odawate hindadega.

Austusega
P. Dokukin

Pöderi raamatupoe kõrwal, linna sisse minnes nurga pääl.

Tähelepanemiseks.

Põllupidajatele ja piimatalituste omanikkudele Helsingis ja Peterburi kubermangus. Kohta woetakse korraldone. Seeme tähtsamast põllutööd ja piimatalituse koolist läbi käinud, noorewerst, tööjuhataja piimatalitaja. Piimatalitusele ja farjapidamise põllul kui ka kõiside wõi- ja juustutegemise wolmiste en-ta Soomes wõrda aastat tegew olnud. Rootsi ja Taani wähemate põhjal õpinud. Pääle selle on ta Helsingi eesti-keelse ehitusse eksami teinud ning oskab piimatalitusele ehitust juhtida ja wahsealt kõima panna, tunneb ka ühistuse piimatalituste sisseseadm. põhjalikult. Kohta wõib wastu wõtta kas sedamaid ehk tuleval. Nolganandmine paraks. Aadress üks kuu joosul: Финляндия Imatra, Meieri ja maawiljelus-tööde juhataja.

Kinnitatud

Kohamuredsemise koht

Walliskaawi uul. nr. 12.

Otsitakse sisa ja ararensimiseks Saksa ja Wene keelt rääkijaid teenijaid. Otsitakse õpipoiss.

Omblusmasinaid

rätseppadele, perenaestele ja muile müüwad odawate hindadega

Wennad Brock.

Wärwin, mangutan ja pressin hästi

oma koetuid kangaid

Niisama wärwin ka lahtiarutamatalt kleitisid tükkides moodi-wärwides, nii et wärw ei määri. Narwas Helsingeri uul., katoliku kiriku majas № 21.

Wärwijameister **Hugo Lange**.

Uus kahekordne

puu maja

kumba kohega päris krundi pääl on priitahtlikult müüa Suure Paletna uulitsal № 43. a.

Jällemüüjatele wabriku hinnakirja järele odawad hinnad. Teistele kaupmeestele ja edasimüüjatele isedralised hääd tingimised.

Moskwa tubaku wabriku kontor

Jurjewis, Jurjewi panga majas

S. Gabai

Jurjewis, Jurjewi panga majas

soowitab lahkeks tähelepanemiseks oma üleüldse kõigeparemaks tunnistatud wõistlus-paberossisid

Tsarskija 10 tükki 6 kop. 5 tükki 3 kop.

ja lühikese aja sees oma kõrge hääduse läbi suitsetajate tähelepanemise ja lugupidamise osaliseks saanud paberossisid

10 tükki 6 kop. 5 tükki 3 kop. **Sakasnõija** ja **Superbe** 10 tükki 6 kop. 5 tükki 3 kop.

niisama ka kõigil pool hää meelega suitsetawaid paberossisid

10 tükki 3 kop. **Jaichnõija** ja **Udaltschnõija** 10 tükki 3 kop.

Ühtlasi teatame suitsetajatele, et kes neid paberossisid kord suitsetanud, see paremaid enam ei soowi. Jällemüüjaid palume seda tähele panna, et meie paberossid oma hääduse tõttu kõige rohkem nõutakse, mispärast ka neid aastas palju ära wõib müüa ja sega teenistus rohke on.

Saada kõigist maa- ja linna poodidest.

Austades
S. Gabai.

Jällemüüjatele wabriku hinnakirja järele odawad hinnad. Teistele kaupmeestele ja edasimüüjatele isedralised hääd tingimised.

„Wõitlejas“

Pühapäewal, 7 sept. 1897 a.

o888 esimene suur selle talwine 888o

näitemängu=õhtu.

Mängitakse suur lauludega näitemäng

KOSIIANE KAUKASIAST

Wana Eestirahwa pulma kombetega, 3 järgus, 10 pildis, umbes 50 osalisega

Lõpuks tants. — Hakatus kell 8 õhtu.

Piletid müüwad: Krenholmis J. Sepp, A. Pröser; Linawabrikus Smirnow; Kalewi wabrikus A. Oolu; „Wõitlejas“ maja hoidja. Eestiseltsis.

Narwa Eesti Seltsis

Pühapäewal 7. septembril 1897.

Näitemängu õhtu

Hakatus kell 8 õhtul.

Teadaandmine!

Sellega annan oma austatud tutawatele teada, et olen awanud endises Schibolowi poes, Narwas, Heina turu juures

kõiksugu raua-, wase-, terase- ja melhiori-asjade kaupluse,

kust wõin pakkuda oma austatud ostjatele kõik seltsi emaleeritud köögi riistu, nõuda ka thee ja kohwi masinaid, wast kohwi kannust, lühtreid j.n.e. Raud woodid, matratsid ja kõiksugu maalritöö wärwist ja lakid.

Hinnad hästi alandatud!

mida palun tähele panna.

Kaupmees **R. Marwitz**

Narwa Eesti seltsi

tegewus on suwe ajas sekel suwel lõpund.

Esimene pidu talwe korteris

on

Pühapäewal 31 augustil s. a.

LILLE PIDU.

Hakatus kell ½ 9 õhtul.

Mängib muusiku koor.

Доз. ценз. 23 авг. 1897 г. И. д. прист. Штейнфельдъ

Тип. Рейнвальда Нарва